

ІНФОРМАЦІЯ ТА ЕМОЦІЇ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Смирнова О.В.

**кандидат політичних наук, асистент,
кафедра міжнародних медіакомунікацій та комунікативних
технологій,
Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка**

Процеси сприйняття інформації людською свідомістю тісно пов'язані з емоціями. Зв'язок інформації та емоцій має безпосереднє відношення до інформаційного захисту. Дефіцит інформації на психологічному рівні може проявляти себе в емоціях, насамперед – у відчутті небезпеки.

Представляє інтерес інформаційна теорія емоцій П. Сімонова. відповідно до цієї теорії емоції виступають в якості ініціатора дії, коли має місце дефіцит інформації. І навпаки, якщо людина має достатньо інформації задля того, щоб будувати власну стратегію поведінки, то емоції не будуть переважати. Наприклад, немає потреби у ярості, коли добре відомі шляхи ураження супротивника. Немає причин для страху, коли засоби захисту відомі та є ефективними. Хоча слід додати, що надмірна кількість інформації може спричинити зворотній ефект.

П. Сімонов запропонував таку формулу:

$$E = P (C - H)$$

Де E – рівень емоцій; P – потреба в інформації; C – інформація, яка є у розпорядженні людини; H – інформація, що є необхідною для формування поведінки.

Формула інтерпретується наступним чином. Якщо інформація про подію та її можливі наслідки актуальна ($P > 0$), її достатньо ($H < C$) і подія не становить небезпеку, людина відчуває позитивні емоції. Якщо потреба в інформації відсутня ($P = 0$) і людину не цікавить ця подія, то емоції з цього приводу не виникають. Не виникають вони і в тому випадку, коли інформація, що є необхідною дорівнює тому, яка інформація є у розпорядженні ($H = C$). В умовах повної визначеності (що сьогодні є виключенням більше, ніж правилом), мета може бути досягнена без допомоги емоцій. Проте, наприклад, людина не відчуває ані радості, ні горя від виконання більшості побутових, звичних дій, які призводять до заздалегідь відомого результату. Саме так у повсякденності втрачаються цінності, що мають в основі емоції, які також є необхідною основою мотивації та дії. Повна ж інформованість, стереотипність ситуації,

породжує автоматизми, звичність та монотонність, призводить до байдужості та нудьги.

У випадку відсутності або дефіциту інформації ($H > C$) виникають негативні емоції, тим більшої сили, чим гостріше дефіцит інформації. Таким чином, негативні емоції відіграють роль такого собі «інформаційного шлункового соку», стимулюючи людину до пошуку необхідної інформації. Негативні емоції підвищують вразливість сенсорних входів, сприяючи реагуванню на розширений діапазон зовнішніх сигналів та сигналів внутрішнього середовища організму. Це призводить до того, що під час вирішення нової задачі можуть буди використані малоймовірні або випадкові асоціації, що зазвичай не спадають на думку.

Позитивна роль нетривалих негативних емоцій в тому, що вони короткостроково збільшують захисні сили організму. Встановлено, що більшість людей, загинувших від електричного струму, були вражені струмом раптово. Якщо людина очікує удар струмом, вона переносить його набагато легше. Це підтверджує велика кількість досліджень.

Чим менше інформованість людей щодо події, яка привернула їхню увагу, тим більше вони емоційно стурбовані, тим менше раціональності у поведінці. Тривалий гострий дефіцит інформації викликає інформаційний голод. Під його впливом людина перестає критично ставитись до інформації, що надходить, а у деяких випадках починає сама її генерувати. В цьому одна з причин виникнення та розповсюдження чуток. Чутки виникають не тільки за відсутності інформації, але й у випадках, коли є сумніви щодо її достовірності та повноти. Чутки трансформуються так, що первісна інформація може бути взагалі непізнана. Чутки – складова інформаційно-психологічної зброї, вони використовуються для ведення інформаційних війн, під час виборчих кампаній, у політичній боротьбі.

Емоційно забарвлена інформація набагато легше та довше залишається у свідомості та підсвідомості. На цьому засновані техніки ведення інформаційної війни, що безпосередньо пов'язано із питанням інформаційної безпеки.

Інформація та емоції пов'язані між собою і на іншому рівні. Добре відомо, що «ага!» як приклад реакції на раптом усвідомлене нове знання супроводжується емоційним сплеском. Що відбувається на рівні нейробіології? Нейрони у мозку людини зв'язуються між собою, щоб забезпечити передачу сигналу по ланцюгу. Довжина цього електричного ланцюга зазвичай велика. Кожний нейрон потребує харчування. Під час цього «ага», осяяння у нервовому електричному ланцюгу утворюється «порожнеча» і електричні імпульси починають йти по новому, більш коротшому шляху. Для людини це означає знаходження нового рішення.

Частина нейронів вже не потрібна і має «вмерти». Вивільняється певна кількість енергії, яку людина відчуває як сплеск почуттів.

Нейромедіатори, які беруть участь у пошуку інформації, наприклад дофамін, а також обіцяють (але не дають) задоволення та винагороду за вдалий результат призводять до постійного пошуку (на цьому побудований пошук в інтернеті) являє собою своєрідний наркотик. Саме порушення дофамінової системи призводить до емоційних порушень та залежностей у людини і стає зброєю в руках тих, хто зацікавлений у емоційному дисбалансі як окремо взятою людини, так і соціальної системи в цілому.

Список використаних джерел

1. This is your brain as a weapon darpa dual use neuroscience. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://foreignpolicy.com/2015/09/14/this-is-your-brain-this-is-your-brain-as-a-weapon-darpa-dual-use-neuroscience/>
2. Neurotechnology, Social Control and Revolution [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bigthink.com/hybrid-reality/neurotechnology-social-control-and-revolution>
3. Інформація і вплив. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/informatsiya_i_vliyanie/